

Naturvern & Miljø

**Varmepumper
gir 50.000
årsverk**

side 4

**- God
Antarktis-
avtale**

side 5

**Trafikk gir
helseplager**

side 6

**Lavere trafikk-
prognoser**

side 7

**NORSAS tror
på forbrenning**

side 8

Naturvernkonsulentene: Vil ikke gi mer ansvar til kommunene

- Kommunene må vise at de tar alvorlig de miljøoppgaver de har i dag, før de tar fatt på nasjonale oppgaver, sier Ottar Krohn, naturverninspektør hos fylkesmannen i Østfold. Han er svært kritisk til Miljøverndepartementets forslag om å gi kommunene forvaltningsansvar for områder vernet etter naturvernloven.

RAGNHILD SVED

I stortingsmeldinga om miljøvern i kommunene (MIK) går myndighetene inn for at kommunene skal få ansvaret for forvaltningen av verneområdene. Det betyr at det blant annet blir kommunenes oppgave å lage forvaltningsplaner, behandle dispensasjonssaker og organisere oppsyn.

- Vernede områder som har nasjonal eller regional verdi bør være et statlig ansvar. Det er ikke riktig å delegere et så viktig ansvar til kommunene, så lenge de ikke tar på alvor det ansvar de har i dag, sier Ottar Krohn.

Han har på vegne av Kontaktutvalget for naturvern- og friluftsansatte i miljøvernaveingene sendt et brev til miljøvernminister Thorbjørn Berntsen og bedt om at dagens ordning opprettholdes. Det bør gjøres en vurdering av kommunenes forvaltningspraksis i dag, før departementet arbeider videre med delegering av ansvar, mener Kontaktutvalget.

- Kommunene har allerede ansvar for arealforvaltningen gjennom Plan- og bygningsloven, og store muligheter for positivt engasjement. Men det

viser seg svært vanskelig å få kommunene til å bruke de mulighetene de har. Miljøverndepartementets hovedoppgave nå bør være å bevisstgjøre kommunene, slik at de bruker det redskapet de har i Plan- og bygningsloven, sier Krohn.

Han frykter at forvaltningen kan bli avgjort av tilfeldigheter dersom kommunene skal ha ansvaret for verneområdene.

Mangler kompetanse

- Det krever bred faglig innsikt å utarbeide forvaltningsplaner. Denne kompetansen mangler i stor grad i kommunene. I de såkalte MIK-kommunene er det vanligvis én person som jobber med miljø. Slutter han, er kommunen plutselig uten kompetanse. Det er en ustabil og sårbar ordning. Dessuten er det slik at den kommunale miljøvernlederen må forholde seg til et bredt spekter av saker, og ikke nødvendigvis har fagbakgrunn som er relevant for forvaltningen av verneområder, sier Krohn.

Han mener dagens ordning stort sett fungerer bra og er relativt lite ressurskrevende.

- Oppsynspersonellet er ofte personer med et sterkt personlig engasjement og som gjør en langt større innsats enn de får

betalt for. Jeg er redd at den samme glød og interesse ikke blir lagt for dagen fra kommunenes side, sier han.

Prinsipielt riktig

Peter Johan Schei, direktør i Direktoratet for naturforvaltning, mener at delegering av ansvar til kommunene prinsipielt er et riktig skritt.

- Ansvarsfølelse og forståelse i lokalmiljøene er nødvendig for å bevare de verdiene som finnes i verneområdene, sier han.

Samtidig mener Schei at myndighetene går vel fort fram.

- Det er satt i gang prøveprosjekter i 20 MIK-kommuner, som har fått overført en viss forvaltningsmyndighet. Prøveperioden er såvidt startet og skal vare i tre år. Vi burde hatt en evaluering av disse forsøkene før vi går videre, sier han.

Han forutsetter dessuten at de kommunene som får overført forvaltningsansvar bygger opp den kompetanse som er nødvendig for å ta vare på verneområdene.

- Vi bør gå forsiktig fram. Interesse, kompetanse og ansvarsbevissthet må bygges opp samtidig som man delegerer myndighet, sier Schei.

Natur & Miljø

UTGITT AV NATURVERNFORBUNDET

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo 5
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 5 09 46 02
Ansv. red.: Gunnar Bolstad

Telefon: (02) 71 55 20
Telefax: (02) 71 56 40
Annonser: NMR, (02) 11 61 90
Prod.: GPG Sats & Trykk as, Oslo

Useriøs bransje

– Nei, jeg kan ikke si jeg er plaget av trafikkstøy. Nei, ikke eksos heller, unntatt når jeg har vinduet åpent. Det er et problem at jeg ikke kan lufte, sier Mette Martinsen i Åkebergveien i Oslo.

Mette Martinsen, intervjuet i bladet Samferdsel, er et levende eksempel på hvordan moderne mennesker har tilpasset seg den voksende biltrafikken i byene. Trafikkbelastningen har økt jevnt og trutt i takt med forringet livskvalitet.

Så umerkelig har utviklingen gått at de fleste av oss stilltiende godtar bilens maktherredømmene i boligområdene. Det er et interessant tankeeksperiment å forestille seg folks reaksjoner dersom dagens bilkonvoier plutselig kom durende gjennom bygatene en stille sommerdag i 1955.

– Bilen former oss som mennesker, hevdet Per Baumann, president i Bilimportørenes Landsforening, under bransjens dans rundt gullkalven i forrige uke. Den store bilutstillingen på Sjølyst ble en studie i mangel på forståelse og selvkritikk, ikke minst uttrykt gjennom Baumanns kamprop: – Bilens navn er frihet!

Mon det. Spør de 300 barna som årlig legges inn med akutte astmaplager på Ullevål sykehus om hva slags frihetsfølelse de har i forhold til bilen. – Den høye innleggelsesraten følger de store gjennomfartsveiene i Oslo, hevder doktor Kai-Håkon Carlsen ved Voksontoppen institutt for barn med astma og allergi.

Spør beboerne i Gamlebyen i Oslo, der grenseverdier for bilforurensning overskrides til stadighet. Spør de 12.000 som skades i trafikken hvert år og de pårørende til 400 mennesker som mister livet.

Så overbevist om sin egen fortrefelighet er bilbransjen at Gunnar Eik, administrerende direktør i Mitsubishi Norge og leder for et av seminarene under bilutstillingen, på forhånd delte ut et manuskript der han kunngjorde konklusjonen på seminaret: – Alle er enige i at et moderne samfunn uten bilen er utenkelig.

Mange nordmenn er avhengige av bil, særlig i områder der kollektivtrafikktilbudet er dårlig. Men svært mange kan med fordel benytte seg av kollektivtransport. De siste trafikktallene, som viser en betydelig nedgang i biltrafikken de siste tre månedene, tilsier at det ikke er noen naturlov at folk må kjøre bil til enhver tid.

Bilbransjens useriøse holdning illustreres best ved et usedvanlig søkt regnestykke som viser at norske bilister bare står for 0,00065 prosent av de globale klimagassutslippene. Dermed er det ingen grunn til å iverksette tiltak, mener bransjen. Bortsett fra at regnestykket er tvilsomt, er det klart at hver eneste bransje vil kunne vise til tilsvarende tall. Snakk om å flykte fra ansvaret!

NGO'ene utestengt fra chartermøter

De frivillige organisasjonene (NGO'ene) er utestengt fra den videre behandling av charteret om miljørettigheter i ECE-regionen. Oppsiktsvekkende er det Nederland som har satt foten ned for NGO-deltakelse. Leder i Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling, Elin Enge, betegner den nederlandske holdningen som et svik.

GUNNAR BOLSTAD

Det foreslåtte charteret, som er utarbeidet av en europeisk ekspertgruppe, skal sikre at alle får adgang til miljøinformasjon, og gjøre det mulig for enhver å delta på en meningsfull måte i beslutningsprosessen for miljøsaker. Individuelt gis også utstrakte rettigheter når det gjelder å motta informasjon om kilder til ulykker, beredskapsplaner og miljøstatusrapporter. Myndighetene må sørge for at informasjonsplikten overholdes.

Skammelig

– Landene i ECE-regionen (FNs økonomiske kommisjon for Europa, USA og Canada) har gjennom sitt vedtak under Bergenskonferansen forpliktet seg til å arbeide videre med charteret. Nettopp fordi charterets innhold for en stor del dreier seg om NGOenes deltakelse, er det skammelig at organisasjonene utelukkes fra den videre behandlingen, sier Enge.

Norsk initiativ

– Norge og Nederland tok et initiativ i fjor høst for å få vedtatt et slikt charter, sier ambassadør Bjørnar Utheim i Utenriksdepartementet. – Flere ECE-land var ikke villige til å være med på en slik prosess, fordi de mente den hørte hjemme under Brasil-konferansen i 1992, ikke som eget ECE-initiativ.

Norge har offisielt beklaget at det ikke var mulig å få NGOene inn på de møtene der charteret skal behandles, men ambassadør Utheim er likevel forsiktig med å dømme Nederlands holdning.

– Nederland gir i denne saken uttrykk for EFs synspunkter. Og siden det ikke var mulig å få støtte fra andre land, falt forslaget om NGO-deltakelse.

– Nederlands status som E-talerør er ingen unnskyldning. Dette er et eksempel på hvordan enkelte land bakker ut når det kommer til substans, sier Elin Enge, som er en av drivkreftene bak charteret.



**ROGALAND
TRAFIKKSELSKAP**

Å verne et stykke Norge fortjener belønning



Har du et godt naturvern- eller kulturvernprosjekt?

Delta i konkurransen om Miljøvernprisen. Det beste prosjektet innen henholdsvis naturvern og kulturvern premieres med 25.000 kroner hver.

Fjorårets Miljøvernpris ble en suksess. I år utvider vi prisen med også å dele ut premie for beste kulturvernprosjekt. Er du selv involvert i naturvern- eller

kulturvern, eller kjenner til noen som fortjener en slik pris, vil vi gjerne høre om det. Både enkeltpersoner, grupper og organisasjoner kan delta i konkurransen om de to premiene.

Påmeldingsskjema får du hos nærmeste Ford-forhandler eller ved henvendelse til Ford Motor Norge A/S, telefon (02) 80 80 80.

Fristen for påmelding er 10. september 1991.

MILJØVERNPRISEN 1991

Støttet av Ford Norge



Gunnar Bolstad

Takk for støtten!

FLY OG MILJØ

Vil du vite mer,
kontakt

BRAATHENS SAFE
Informasjonsavdelingen
Tlf.: 59 70 00



Thereses-gt. 29, 0354 Oslo3

Kongsberg Kommunale
Elektrisitetsverk



NORSK MEDISINALDEPOI

DYNO



NORSAS
A/S NORSK SPESIALANFALLSELSKAP

Pb 94, 1324 Lysaker
Tlf. (02) 73 08 40

K.A.H. PROSJEKT A/S

Partner i BYGGRESSURS A/S
Ole Deviks vei 4 0666 Oslo 6

Varmepumper gir arbeid

Salg og installasjon av varmpumper kan gi mellom 30.000 og 50.000 årsverk over de neste ti årene. I tillegg vil en slik satsing frigjøre opptil 25 terrawattimer (TWh) og gjøre oljefyring og ny kraftutbygging overflødig.

GUNNAR BOLSTAD

Det er SINTEF som på bakgrunn av materiale fra Energi-data A/S har regnet ut sysselsettingspotensialet for installasjon av varmpumper i Norge. I forbindelse med et større forskningsprogram om varmpumper i NTN-regi, la Energidata i fjor høst fram materiale som viste at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å installere varmpumper i et omfang som frigjør 25 TWh. I tillegg vil de norske utslippene av CO₂ kunne reduseres med fem prosent. Tiltaket vil også gi markante reduksjoner i utslippene av SO₂ og NOx.

Norsk produksjon

Sysselsettingsberegningene dekker bare salg og installasjon av pumpene. I dag drives det ingen serieproduksjon av var-

mepumper i Norge. Imidlertid er det grunn til å tro at en massiv satsing på installasjon vil gi grunnlag for norsk produksjon og dermed ytterligere arbeidsplasser.

Noen få norske bedrifter vurderer nå å starte serieproduksjon av varmpumper. Ett av dem er Grimstadbedriften Finsam Industries A/S, som regner med at behovet for varmpumper er økende.

– Det er kommet ny teknologi som gjør dette markedet uhyre interessant. Vi ser gode muligheter og mener også at serieproduserte varmpumper kan bli et meget godt eksportprodukt, sier Rolf Albrigtsen i Finsam.

Hittil har Finsam drevet mest med kjølesystemer, men har allerede levert skreddersydd varmpumpeløsninger med ammoniakk som medium. De fleste varmpumper har

hittil vært drevet med KFK-stoffer som medium.

Omvendt kjøleskap

Varmepumper kan hente energi fra en hvilken som helst varmekilde, luft, vann eller jord. Pumpen virker som et omvendt kjøleskap. En strømdrevet kompressor suger varme ut av luft, vann eller jord, og fører varmen inn i bygningen. Varmepumpa kan avgi tre ganger så mye energi som er tilført som elektrisitet. Pumpa kan trekke effektiv varme ut av luft og vann helt ned til minus 5 grader. Dette skyldes at lufta inneholder varme helt ned til kokepunktet på 273 grader.

Det er allerede installert 10.000 varmpumper i Norge. De gir en samlet varmeproduksjon på mellom 1,5 og 2 TWh.

Miljø gir jobber i UK

Også i Storbritannia går debatten høyt om miljø kontra arbeidsplasser. Nå setter en av miljøvernminister Michael Heseltines rådgivere, den respekterte økonomiprofessoren David Pearce foten ned: – Politikere som tror at miljøtiltak vil føre til ledighet, tar feil, sier Pearce.

GUNNAR BOLSTAD

I en artikkel i tidsskriftet til det britiske arbeidsmarkedsinstituttet tar Pearce et kraftig oppgjør med politikere som ikke vil gjennomføre miljøtiltak av frykt for arbeidsledighet.

– Miljøtiltak vil øke sysselsettingen og vil neppe føre til redusert økonomisk vekst. Eksisterende materiale understøt-

ter ikke den tradisjonelle troen på at en sterk miljøpolitikk vil skade den økonomiske veksten, i hvert fall ikke i Europa, skriver Pearce, som er professor ved University College i London.

Profesor Pearce legger fram ni rapporter som tar for seg virkningene av miljøavgifter og sterkere restriksjoner. Rapportene omhandler blant annet avgifter på kull, olje og gass.

– De britiske studiene konkluderer med at miljøpolitikk har et sterkt potensiale for å øke sysselsettingen. Noen spesielt forurensende industriedrifter vil muligens være nødt til å stenge, men arbeidet med å forbedre andre bedrifter vil skape sterk etterspørsel etter nytt utstyr, som igjen vil føre til flere jobber, mener Pearce.

– Milepæl i internasjonalt miljøvern

– Regelverket som nå er utformet for Antarktis er en milepæl i internasjonalt miljøvern. Vernereglene vil bli uhyre strenge og overgår det meste vi har av tilsvarende regler i Norge eller på Svalbard, sier Rasmus Hansson, rådgiver ved Norsk Polarinstitutt og delegat på Antarktis-konferansen som ble avsluttet i Madrid i forrige uke.

RAGNHILD SVED

Foruten forbud mot mineralutvinning i 50 år, ble landene på Antarktis-konferansen enige om utkast til et regelverk for avfallshåndtering, marin forurensning, verneområder, beskyttelse av flora og fauna, samt strenge krav til konsekvensutredninger. Dette blir trolig underskrevet på et møte i juni.

– Disse reglene er i dag langt viktigere enn forbudet mot mineralutvinning. Utvinning av mineraler er verken teknisk eller økonomisk aktuelt nå, og det er heller ikke funnet drivverdige forekomster, sier Ras-

mus Hansson.

– Politisk er det oppsiktsvekkende at energi- og ressurs-hungrige land som USA og Japan gir avkall på virksomhet i en så stor del av verden i så lang tid, sier han.

Hansson mener det er en styrke for avtalen at den internasjonale miljøbevegelsen har stempet den som godkjent. Det viser at de som har forhandlet fram avtalen og miljøbevegelsen har en felles vurdering av hva som er politisk oppnåelig, sier han.

Strenge regler

Regelverket som omfatter de aktivitetene som er i gang i Antarktis i dag – forskning, turis-

me og skipsfart – blir uhyre strenge, sier Hansson.

– Selvsagt er det usikkert hvordan reglene blir praktisert. Ett av de store stridsspørsmålene har vært forslaget om en miljøvernkomité for Antarktis. Det trolig opprettet en slik komité, men i motsetning til hva miljøbevegelsen og land som Australia og Frankrike ønsket, vil den ikke få avgjørende myndighet.

Rasmus Hansson karakteriserer likevel resultatet som en milepæl i internasjonalt miljøvern.

– Norske medier og miljøbevegelsen har vært forbausende sløve i dette viktige arbeidet, sier han.

Fornøyd med Antarktis-vern

De internasjonale miljøvernorganisasjonene er fornøyde med det er oppnådd enighet om et 50 års forbud mot mineralutvinning i Antarktis. – Dette er en seier i kampen for å få Antarktis erklært som en verdens naturpark, sier Paul Bogart i Greenpeace til The Guardian.

RAGNHILD SVED

– Det er beklagelig at land som Storbritannia og USA ikke er forutseende nok til å godta et permanent forbud, men jeg er sikker på at 50 år vil gi dem de visjonene og den miljøbevissthet de mangler i dag, sier Bogart.

James Martin Jones i Verdens Naturfond (WWF) sier at framtida for Antarktis nå ser lysere ut på lenge, selv om også

WWFs krav er totalforbud mot kommersiell gruvedrift og oljeutvinning og opprettelse av en verdens naturpark.

Før forbudet er bindende, må det ratifiseres av de 26 konsultative medlemmene i Antarktis-traktaten, men det regnes som usannsynlig at noe land vil ta belastningen med å torpedere forslaget.

Etter 50 år kan forbudet oppheves, men det forutsetter flertall blant de 39 landene i Antarktis-samarbeidet, samt

enstemmighet blant de 26 konsultative statene.

Enigheten som ble oppnådd på Madrid-konferansen om Antarktis er i stor grad resultatet av et kompromiss-forslag utformet av den norske ambasadøren Rolf Trolle Andersen. Tidligere har Storbritannia, USA, Japan og Tyskland vært urokkelige i motstanden mot et forbud mot mineralutvinning, mens Australia, Frankrike, Belgia og Italia har gått inn naturpark-forslaget.

Det kommer til å koste over 800 milliarder kroner å rydde opp i miljøproblemene i det tidligere DDR, slik at miljøet kommer opp på samme nivå som i Vest-Tyskland.

Den aller største delen av

den enorme summen kommer til å gå med til å ruste opp kloakkledninger fra industri og boligområder. Dette vil koste 470 milliarder kroner. Noe overraskende vil prisen for å forbedre luftkvaliteten. En sa-

nering av brunkullkraftverkene vil «bare» koste drøye 80 milliarder kroner, ifølge det økonomiske forskningsinstituttet IFO i München, som har utført undersøkelsen.

Isen i Antarktis skrumper

Isen i Antarktis smelter. Mer enn 1.300 kvadratkilometer er blitt borte de siste årene, viser en ny undersøkelse som er offentliggjort i forskningstidsskriftet Nature.

GUNNAR BOLSTAD

Isens tilbaketrekning er en effekt tilsvarende den som kan inntreffe som følge av en global oppvarming. Ifølge Dr. Christopher Doake ved British Antarctic Survey, virker isen som nå forsvinner som en demning som hindrer den landbaserte antarktisen fra å skli ut i havet. Dette ville igjen kunne føre til en stigning i havnivået.

Doake mener imidlertid at isens tilbaketrekning ikke var noe bevis for drivhuseffekten. – Det vi har sett i Antarktis er en oppvarming som har pågått gjennom de siste tiårene. Men instrumentene og målingene sier ingenting om årsaken. Vi vet ikke nok om den naturlige temperaturvariasjonen i Antarktis.

Materialet som Dr. Doake presenterer i Nature viser at isen utenfor vestkysten av den antarktiske halvøy har skrumpet fra 2.000 kvadratkilometer i 1966 til omlag 700 kvadratkilometer i 1989. Doake opplyser at et satellittfotografi fra 1990 viser at isen fortsetter å trekke seg tilbake.

Nasjonalforsamlingen i Frankrike vurderer et lovforslag som forbyr all bruk av motorkjøretøyer utenfor veier. Lovforslaget forbyr snøscooterkjøring til fritidsbruk.

Forslaget går også inn for at miljøorganisasjonene kan anmelde alle overtredelser av kjørereglene i naturområder, og gå til rettsak om nødvendig.

Takk for støtten!

NORGES
DAGLIGVAREHANDELS
FORBUND

TITANIA A/S

CTT
CHEMTEAM TANKERS AS


Norsk Jernbaneforbund
organiserer personalet i en
miljøvennlig transport-bedrift.

BIDJOVAGGE
GRUBER A/S

 **Statkraft**


ROGALAND FYLKESKOMMUNE
Fylkesordføreren
PEDER KLOWSGATE 27, STAVANGER
TELEFON (04) 51 66 00
POSTADRESSE: POSTBOKS 130
4001 STAVANGER

DENTOR AS
LÅGAVEIEN 10
POSTBOKS 228, 3251 LARVIK
Telefon (034) 85 115 - 85 207
Telefax (034) 85 070
Bankgiro: 6278.05.14719

Trafikk gir helseplager

Nåværende grenseverdier for bilforurensing i tettbygde strøk er ikke gode nok til å beskytte befolkningen mot helseplager. Et større forskningsprosjekt konkluderer dessuten med at grenseverdiene ofte overskrides i sentrale bystrøk i Oslo.

GUNNAR BOLSTAD

Veitrafikken er det mest alvorlige bomiljøproblemet i byområdene, konkluderer undersøkelsen, som er utført av forskere ved TØI, SIFF, NILU og SFT.

– Undersøkelsen dokumenterer at trafikkbelastning gir plager i hverdagen, sier prosjektleder Marika Kolbenstvedt ved TØI. – Særlig ille er det for mennesker som allerede har kroniske lidelser som astma og bronkitt.

Helsedagbok

160 mennesker på Vålerengen og i Gamlebyen i Oslo, et av landets mest trafikkbelastede strøk, har i prosjektets regi ført

helsedagbok. Tallenes tale er klar: Økningen i helseplager som halsirritasjon, brystsmarter og nysing viste en signifikant sammenheng med økte nivåer av NO₂-eksponering.

I tillegg er det et stort antall mennesker som er plaget av støy- og luktproblemer, også dette stigende etter NO₂-nivået. Undersøkelsen viser at plagene inntreffer lenge før grenseverdiene for NO₂-konsentrasjoner er nådd. Og grenseverdiene overskrides stadig, både når det gjelder CO og NO₂, viser undersøkelsen.

Livskvalitet

Ved siden av helserelaterte problemer, opplever mange trafikkbelastningen som en

svekkelse av livskvaliteten. Støynivået fører til redusert bruk av balkonger og parker og gir hvile- og aktivitetsforstyrrelser. Men at folks tilpasnings- evne til trafikkbelastningen er meget stor, viser følgende uttalelse fra en kvinne som er intervjuet av bladet Samferdsel:

– Nei, jeg kan ikke si jeg er plaget av trafikkstøy. Nei, ikke eksos heller, unntatt når jeg har vinduet åpent. Det er et problem at jeg ikke kan luft- sier Mette Martinsen i Åk bergveien i Oslo.

– NSB kan bruke pengene!

– NSB har prosjekter nok. Samferdselsministeren har fått en liste over prosjekter som vi kan sette i gang i år og neste år og som forsvarer store bevilgninger, sier miljødirektør Yngve Pedersen i NSB. Han avviser antydningene om at NSB ikke er i stand til å bruke eventuelt økte bevilgninger.

GUNNAR BOLSTAD

Flere samferdselspolitikere har overfor N&M Bulletin antydnet at det ikke er noen vits i å bruke penger på NSB, fordi etaten likevel ikke er i stand til å legge fram konkretiserte planer for nye prosjekter. Dette imøtegås sterkt av Pedersen:

– Vi er klare til å sette i gang flere framtidsrettede delprosjekter både i Østfold og i Vestfold, i tillegg til vedlikeholdsarbeid, blant annet på Raumabanen. Imidlertid mangler vi detaljerte hovedplaner for strekninger, sier Pedersen, som ønsker seg friere spillerom på planleggingssiden.

NSB må i bevilgningsprosessen kjempe med Veidirektoratet om pengene. NSBs problem

er den kolossale planleggingskapasiteten i Veidirektoratet, som når som helst kan levere detaljerte prosjektplaner med økonomiske kalkyler, om enn noe tvilsomme. – Vi ønsker selvsagt å komme opp på Veidirektoratets nivå, sier Pedersen.

– Det er riktig at Veidirektoratet alltid sitter inne med en planreserve som NSB ikke har. Vi er oppmerksomme på problemet og vil se nærmere på det i budsjettarbeidet, sier statssekretær Åshild Bendiksen i Samferdselsdepartementet.

Frustrasjon

Etter det N&M Bulletin erfarer er det utstrakt frustrasjon i NSB-systemet over den manglende planleggingskapasiteten.

En rekke planutredninger er i gang, blant annet når det gjelder kobling mellom Sørlandsbanen og Vestfoldbanen, Ringeriksbanen og den såkalte Nordlänken til Sverige. Trolig vil Sverigeforbindelsen følge den nåværende traseen over Kornsjø og Møllerud til Gøteborg.

Men de saftige NSB-innspillene til norsk samferdselsdebatt kommer først forut for den neste jernbaneplanen i 1993.

Sentrum i Napoli er stengt for biltrafikk hver søndag for å redusere luftforurensningene fra eksos. I Milano og Torino er sentrum allerede midlertidig stengt for biltrafikk.

Lavere bilvekst mot år 2000

Veidirektoratets nye prognoser for personbiltrafikken antyder en vekst på 5,7 prosent fra 1990 til 2000. I prognosene er det imidlertid ikke tatt hensyn til økninger i CO₂-avgiften utover dagens nivå. I mellomtiden fortsetter biltrafikken å synke i inneværende år.

GUNNAR BOLSTAD

Prognosene er dermed nedskrevet til halvparten av den veksten som ble forutsagt i fjor. I forhold til den vekstkurven som ligger i det såkalte trendalternativet fra Vei- og veitrafikkmeldingen er nedgangen dramatisk. I trendalternativet regnet man med en økt på omlag 40 prosent.

Enda lavere

– Dagens CO₂-avgifter ligger inne i prognosene, men vi har ikke forutsatt ytterligere økninger, sier Robert Hofstad i Veidirektoratet. Dermed kan de varslede avgiftsøkningene føre til enda lavere vekst, og

kanskje til og med til en nedgang i trafikken. I såfall blir det dødsstøtet for en rekke veiprosjekter med dårlig lønnsomhet.

Nye modeller som er utviklet for Veidirektoratet gjør at man nå får et klarere bilde av folks reisemønster utfra hvorvidt de har førerkort, eier bil eller kjører bil. I tillegg er økonomisk vekst og befolkningsvekst sentrale elementer.

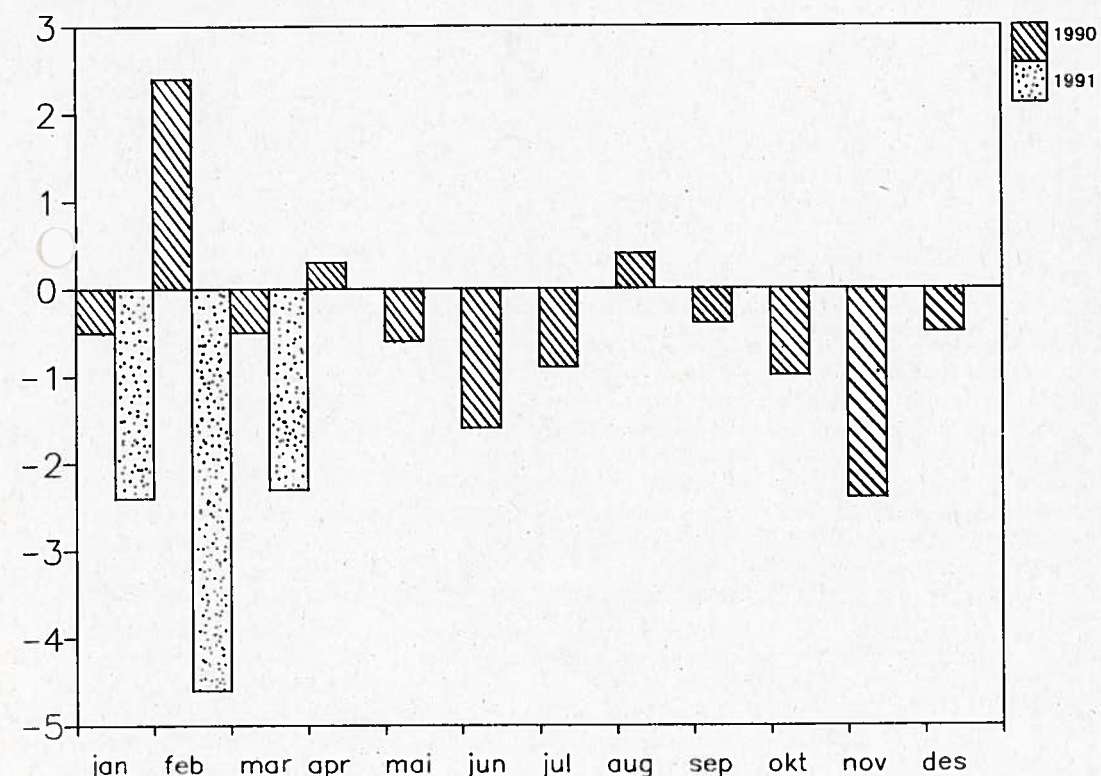
– Prognosene viser at trafikkveksten vil komme som følge av at hver enkelt bilfører kjører mer. Veksten de siste årene har vesentlig vært en konsekvens av at nye grupper som ungdom og kvinner har begynt å kjøre bil, mens eldre mennesker ikke har solgt bilen ved

oppnådd pensjonsalder. Denne bølgen er nå trolig over, sier Hofstad.

Fortsatt nedgang

Nedgangen i biltrafikken fortsatte også i mars måned. Den er ikke så sterk i mars som den var i årets to første måneder, men viser likevel en trafikkreduksjon på 2,3 prosent i forhold til mars i fjor. I inneværende år er nedgangen på 3,2 prosent på landsplan, med betydelige regionale forskjeller. I Telemark er nedgangen i årets tre første måneder på hele 8,2 prosent, i Østfold på 7,2 prosent, i Vestfold på 6,1 prosent, mens den i Akershus er på 2,6 prosent.

ENDRING I %



Diagrammet viser veitrafikkens endring i prosent sammenliknet med samme periode året før. For mars i år er ukedøgnstrafikken redusert med 2,3 prosent i forhold til mars 1990. For årets tre første måneder er nedgangen på 3,2 prosent.

Takk for støtten!

 **G&G Sats & Trykk as**
Schweigaards gt. 34
Postboks 3750 Gamlebyen
0135 Oslo 1
Tlf. 02/17 34 24
Fax 02/17 25 19

J.O. ODFJELL 

 **NOR-SEKK A/S**
– miljøvern i pose og sekk

 **Ranneberg Papirfabrikk as**

 **JOTUN POLYMER**

FRIONOR

Bjugn Industrier A/S
Renovasjon av fiskeavfall fra
oppdrettsanlegg og industri.
Kontakt Fagerbæk.
Tlf. 076/28 540

LPO arkitektkontor as 02 20 40 18
fredensborgveien 11 0177 Oslo 1

Takk for støtten!



Vannkraft – finnes det egentlig noe alternativ?

Vassdragsregulatornes forening (VR)

 **Gilde**
Bøndernes Salgslag

 **HAFSLUND**
KRAFTDIVISJON

 **Kjemisk Forbund**
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund
"Med Kjemisk Forbund for sikkerhet og miljø"

DUO

INTERNATIONAL INSURANCE BROKERS

Våre rådgivende ingeniører kan miljøløsninger

 Rådgivende Ingeniørers Forening

Tror på forbrenningsanlegg

– Det er mest sannsynlig at spesialavfallsanlegget blir basert på forbrenning. Det er usikkert om andre typer teknologi er realiserbare for alle typer spesialavfall, sier Kristian Bade, styreformann i Norsas.

RAGNHILD SVED

Myndighetene jobber nå på spreng med en proposisjon som skal legges fram for Stortinget i løpet av denne måneden. Her vil det bli foreslått å opprette et selskap som skal stå for bygging og drift av spesialavfallsanlegget. Selskapet skal ha offentlig eiermajoritet. Store industribedrifter som Aker, Norske Skog, Borregaard, Statoil og Norsk Hydro vil gå inn med 60 millioner kroner. Denne delen av finansieringen

er praktisk talt i havn, mens Miljøverndepartementet nå slåss med Finansdepartementet for å skaffe de resterende 75 millionene som må til.

Det blir opp til det nye selskapet å ta stilling til lokalisering, teknologi og eventuelt samarbeid med Sverige. Men svenskene fant – nokså plutselig – ut at avfallsmengdene der ikke øker så mye som tidligere forutsatt og ønsker derfor betenkningstid.

– Vi i Norge må legge vår egen tempoplan. Tiden vil vise om skal bygge et anlegg alene

eller sammen med Sverige, sier Kristian Bade.

Fra flere hold er uttrykt sterk skepsis til et forbrenningsanlegg, men Bade mener likevel det er mest sannsynlig at denne teknologien blir valgt.

– Vi ser at de nyeste anleggene som bygges i Europa baserer seg på forbrenning. Vår holdning er at vi ikke ser helt entydig dokumentasjon på at andre teknologier lar seg realisere for alle typer avfall. Derfor er det riktig å basere konskvensutredningen på forbrenningsteknologi, sier Bade.

Kjøpesenter vant på Vinterbro

Miljøverndepartementet sa nei, Kommunaldepartementet ja – regjeringen sa ja. Olav Thon får bygge kjøpesenter ved Vinterbro, 30.000 kvadratmeter stort og utilgjengelig for kollektivtrafikk.

RAGNHILD SVED

– Det vil bli lettere å stoppe slike sentre når vi får de nye rikspolitiske retningslinjene for samordnet areal- og transportplanlegging, sier ekspedisjonssjef Jan Sandal i Miljøverndepartementet.

– Hvis det skal bygges nye

store kjøpesentre, skal det i alle fall være mulig å komme dit med kollektivtransport. De skal ikke være basert på ren privatbilisme, sier han.

De nye retningslinjene blir trolig sendt på høring før sommerferien, og behandlet i regjeringen tidlig i høst.

– Disse retningslinjene vil bli et viktig grunnlag for planleg-

gingen i kommuner og fylker. Vi får et tydeligere og mer konkret grep om koblingen mellom areal og transport enn tidligere. Store kjøpesentre vil dessuten bli omfattet av Plan- og bygningslovens bestemmelser om konsekvensutredning, sier Sandal.

De to siste oljeverneekspertene fra SFT har kommet hjem fra Saudi-Arabia, men de norske lensene som beskytter drikkevannsanlegget i hovedstaden Riyadh blir igjen og skal opereres av mannskaper fra det lokale vannverket. Den norske innsatsen har kostet omlag 10 millioner kroner.

2.000 meter noske lenser fra statlige oljeverndepoter har vært brukt i operasjonen. Den akutte fasen regnes som slutt, men det flyter fortsatt olje i området. Drikkevannsanlegget må trolig beskyttes i flere måneder framover.

Finland og Sovjet er blitt enige om et forsøk til opprettelse av et beskyttet område langs den felles grensen. Grenseparken skal fremme miljøforskning og verne de forskjellige biotopene.

Området skal hete «Amitié» og ligge i den nordlige barskogsone. Den sovjetiske delen skal bestå av det strengt verne-

de Kostamukshaområdet på 48.000 hektar, mens den finske delen skal bestå av fem forskjellige områder.

Forsøk på gjeninnføring av gaupe i Jugoslavia og Sveits har vært svært vellykket. Frankrike har også hatt gode resultater.

Dette kom fram på et seminar om gaupas situasjon i Europa som Bernavtalens sekretariat arrangerte i oktober. Men forholdene for gaupa i Sverige og Polen er lite tilfredsstillende, og situasjonen for den iberiske gaupa er meget urovekkende. Europa har tre gaupearter.

Mindre utslipp fra Saugbrugs

Saugbrugsforeningen i Halden får tillatelse til å fordoble produksjonen av tremasse og magasinpapir, men samtidig skal utslippene reduseres kraftig. Cellulosefabrikken skal være nedlagt innen 1. juli i år, og dermed skal den sterkt forurensede Iddefjorden bli langt renere.

RAGNHILD SVED

I den nye utslippstillatelsen tillater SFT at Saugbrugs øker produksjonen av tremasse fra 160.000 tonn til 300.000 tonn, og papirproduksjonen fra 285.000 tonn til 550.000 tonn per år.

Dagens utslipp av oppløst organisk materiale skal reduseres med 75 prosent og utslipp av suspendert materiale halveres. Utslipp av fosforforbindel-

ser skal reduseres med omlag 70 prosent av nivået i 1985/86.

SFT mener vannkvaliteten i Iddefjorden vil bedres som følge av utslippsreduksjonene. Men økt siktedyp og fortsatt stor tilførsel av næringssalter, hovedsaklig fra andre kilder enn Saugbrugs, kan gi økt algeproduksjon og eutrofiering, sier SFT.

For å følge utviklingen skal det rett etter nedleggelsen av cellulosefabrikken og ca. ett år etter at de nye produksjons-

og renseanleggene kommer i gang gjøres undersøkelser i Iddefjorden.

Når cellulosefabrikken er nedlagt skal bedriften bruke all bark til energiformål. Det innebærer at bedriften ikke har tillatelse til å deponere bark etter 1.juli. To år etter at de nye anleggene er i drift vil bedriften bare få tillatelse til å deponere avfall med lavt energiinnhold og uten fare for vannforurensning.

Mot all ny papirproduksjon

– De nye utslippsvilkårene til Saugbrugs vil bety en dramatisk forbedring av Iddefjorden. Det skyldes ikke rensing, men at celluloseproduksjonen nedlegges, sier Pål Bugge, leder for Greenpeace' treforedlingskampanje. Forøvrig er Greenpeace motstander av enhver økning i verdens papirproduksjon, inkludert Saugbrugs-prosjektet.

RAGNHILD SVED

– Vi går imot all økning i papirproduksjonen av ressurshensyn. Etterspørselen på verdensmarkedet ventes å gå dramatisk opp i det neste århundret. Da blir det underskudd på skog og desto mer rovdrift, sier Pål Bugge.

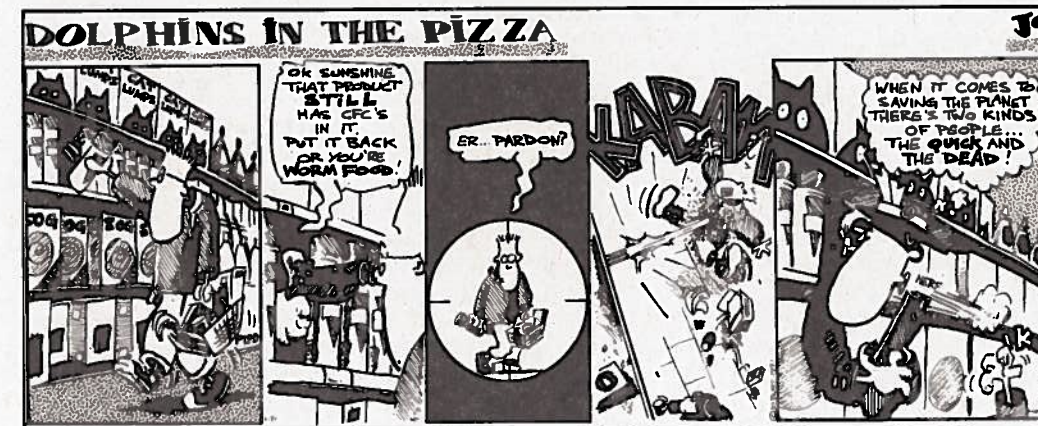
– Skal man tillate nye fabrikker eller kapasitetsøkning, må det kun gå på resirkulering.

I dag er det årlig papirforbruket per hode 350 kilo i USA, 140 kilo i Norge og 40 kilo i Øst-Europa. Hvis resten av verden skal bruke like mye papir som den vestlige verden, vil etterspørselen bidra til å ødelegge skogene i hele verden. Skal vi få til en helhetlig industri- og miljøpolitikk, må vi snu nå, og sørge for å bruke resirkulert papir i langt større utstrekning, sier han.

Når det gjelder Saugbrugs,

mener Bugge at konsesjonen også bør kreve at ytterligere reduksjoner utredes.

– Dette er bare ett skritt på veien. Når bedriften i Iddefjorden stagnerer, må nye tiltak settes inn, sier Bugge, og viser til SFT-direktør Gunnar Jordfalds uttalelser om at treforedlingsindustrien må forventes både tredje- og fjerdegenerasjonstiltak.



Takk for støtten!

 **STATOIL**

 **TOTAL**

 **Audi**
Harald A. Möller


 **NORSKE ARGUS**
A-S
BYRÅET FOR AVISUTKLIPP
ETABLERET 1998

THORN EMI UTELEIE A/S

ALFA@MEGA

UNITOR
Unitor Ships Service

 **Mjøsblokk** a/s
HØRSTAD - LILLESAND

Stadig vannmangel i England

På tross av de kolossale nedbørsmengdene som falt over Storbritannia de siste dagene i april, vil det fremdeles være vannmangel i landet. Store deler av Sør-England har innført restriksjoner på vannforbruk.

GUNNAR BOLSTAD

29. april var den våteste april-dagen i dette århundret i Sør-øst-England. En talsmann for National Rivers Authority (NRA) hevder overfor Associated Press at selv slike enorme nedbørsmengder ikke vil føre til gjenopprettelse av grunnvannsnivået i sommer. Vannmangel blir uunngåelig, selv om regnet fortsetter, mener talsmannen.

NRA vil denne uken offentliggjøre en kriseplan for å løse tørkeproblemet. En mulighet kan være å pumpe store mengder vann fra fuktigere områder til Sør-England for å unngå alvorlig brist i vannforsyningen de neste 20 årene. Bare 12 av de 37 vannselskapene i Storbritannia vil være i stand til å møte etterspørselen etter vann i 2011, viser prognosene.

I noen områder er grunnvannsnivået lavere enn de har vært så lenge målingene har pågått, sier talsmannen.

To tørre somre og en tørr vinter, i tillegg til økt forbruk, har ført til tørken. I forrige uke innførte vannforvaltningsmyndighetene i East Anglia vanningsforbud for en million mennesker.

Meld deg inn i Naturvernforbundet

Skarpladd bok mot EF

Miljøargumenter blir flittig brukt av begge parter i EF-debatten. Nå er norske økofilosof miljøvernere på banen med ny skarpladd bok som går bak standarddebatten om rensekraft og miljøavgifter.

CARSTEN THOMASSEN

«Supermarked eller felles framtid» er en oppfølger av boka «Økopolitikk mot EF» som kom i 1971. Forfatterne fra den gang har i allianse med Natur og Ungdom dannet NØFF (Norsk Økopolitisk Fellesskap mot Fellesmarkedet). Første steg var å utgi denne boka.

Poenget er å se på om EF kan løse miljøproblemene. Derfor har forfatterne analysert årsaken til miljøkrise for å se om EF kan være en løsning. Forfatterne konkluderer med at EF ikke er noen vei mot et bærekraftig samfunn. Vi står ikke overfor et helt nytt EF, men et EF som har utviklet seg i den retning man forutså i 1972, sier Kjetil Bragli Alstadheim, en av redaktørene for boka.

Miljø står i fokus i EF-debatten, og miljøargumenter blir flittig brukt både av ja-siden og nei-siden. Nøkkelord er over-

nasjonalitet. «Supermarked eller felles framtid» konkluderer med at EF ikke er det rette organ for å løse den internasjonale øko-krise.

Argumentasjonen fra ja-siden er den samme som Erasmus Montanus brukte for å bevise at Mor Nille var en sten fordi hun ikke kan fly: «Miljøproblemene er internasjonale. EF er overnasjonalt, ergo kan EF løse dem». Det argumentet ikke tar hensyn til er EFs overordnede formål, nedfelt i Romatraktaten, nemlig en fortsettelse av vekstkalaset. Dette er jo nettopp årsaken til økokrisa forfatterne av boka skriver om, sier Bragli Alstadheim.

Samfunnskrise

I likhet med Dag Hareides nye bok, kobler «Supermarked eller felles framtid» miljøprobleme med en generell samfunnskrise. Forfatterne skriver at EF vil overhøve norsk kultur, vårt demokrati og vår mulighet til uavhengig å stake ut

kursen mot et bærekraftig samfunn. Med økofilosofen Sigmund Kvaløy Sætereng i spissen analyserer forfatterne EFs struktur, målsetting og miljøpolitikk. EØS-prosessen har fått et eget kapittel.

Boka går bak standarddebatten om rensekraft og avgifter. Den analyserer årsakene til miljøproblemene. Med det utgangspunkt er ikke bærekraftig utvikling fortsatt økonomisk vekst i de rike land, reparerende miljøvern og sentralisering av makt, sier Bragli Alstadheim. Han håper boka kan bidra til å vekke vekstdebatten til live i Norge.

Vi har ønsket å få igang en debatt her på berget om hva vi egentlig mener med bærekraftig utvikling, sier Bragli Alstadheim.

Så gjenstår det å se om denne boka kan få igang debatten. Da de samme forfatterne i 1972 gav ut «Økopolitikk mot EF», solgte de 10.000 eksemplarer.

Vil ha «grønt politi»

EFs miljøkommisjonær Carlo Ripa de Meana har lansert forslag om et «grønt» politikorps som skal kontrollere at medlemslandene følger EFs miljølover. Han ønsker seg også en internasjonal miljødomstol og et eget «FNs miljøkorps» som kan rykke ut ved miljøkatastrofer.

RAGNHILD SVED

Miljøskadene som Golfkrigen forårsaket understreker mangelen på de juridiske verkøytøy som er nødvendig om det internasjonale samfunnet skal kunne beskytte miljøet. På Brasil-konferansen i 1992 vil EF foreslå en permanent internasjonal miljø-domstol, sa Carlo Ripa de Meana på et møte i Turin nylig.

Denne domstolen vil kunne fastslå hvordan miljøregler skal praktiseres i krig, på samme

måte som Genevekonvensjonen regulerer behandlingen av krigsfanger. Ripa foreslo også at domstolen skal rå over et korps av «grønne hjelmer» - tilsvarende de blå i FNs fredsbevarende styrker, skriver New Scientist.

I Golfen så vi at miljøkriminalitet ikke blir straffet. Det er ingen sanksjons-muligheter i folkeretten, sa Ripa.

Han har lenge kritisert at EF-landenes ikke følger sine egne miljøregler. Noen land har ennå ikke oppfylt halvparten av miljø-direktivene. For å

bedre situasjonen ønsker Ripa, i samarbeid med EF-parlamentet, å skape et inspektør-korps med myndighet til å kontrollere hvordan reglene følges opp. Inspektørene bør ha myndighet til gi bøter, mener Ripa.

Det er ventet at andre EF-kommisjonærer vil gå imot forslaget, på samme måte som de gikk imot CO₂-avgiften. Like fullt tror Ripa de Meana det er mulig overvinne opposisjonen, og han regner med at CO₂-avgiften vil bli vedtatt i juni.

Endret klimaholdning i USA

Den amerikanske regjeringens holdning til drivhuseffekten har forandret seg. Nå godtar man kostbare tiltak som er legitimert med bekymring for en global oppvarming. Norske klimaforhandlere er imidlertid skeptiske til den amerikanske nyorienteringen.

GUNNAR BOLSTAD

Situasjonen har forandret seg over tid, sa presidentens vitenskapelige rådgiver, Dr. Allan Bromley, til en av senatets komiteer nylig. Bromley kommenterte innholdet i en rapport fra det amerikanske vitenskapsakademiet som kom i midten av april (*se Bulletin 8/9*). Ifølge Bromley vil president George Bush nå gå sterkt inn for skogplantingsprosjekter og atomkraft som tiltak mot drivhuseffekten.

Den demokratiske senatoren Al Gore ønsker nyorienteringen velkommen, men oppfordrer administrasjonen til å sette i verk andre tiltak mot drivhuseffekten, for eksempel reguleringer som gir bedre brensel-effektivitet i biler, bedre

kollektivtrafikk, energieffektivitetsstandarder i nye bygninger og apparater og dessuten delta i internasjonale befolkningskontrollprogrammer.

Surrogatløsninger

Vi skulle gjerne sett tilsvarende signaler fra andre deler av den administrasjonen før vi stoler på at det blir noen endring i den amerikanske holdningen. Folk fra vår avdeling har akkurat deltatt på et møte med stabssjefen i det hvite hus, John Sununu, og han ga overhodet ingen signaler om noen nyorientering, sier ekspedisjonssjef Jan Thompson i Miljøverndepartementets internasjonale avdeling.

Dessuten er de skisserte tiltakene tvilsomme. Atomkraft er i beste fall et tveegget sverd med sine sikkerhetsproblemer

og skogplanting er bare en kortsiktig løsning. De amerikanske tiltakene går ikke til sakens kjerne. Disse surrogatløsningene virker ikke overbevisende, mener Thompson.

Sununu

USA har tidligere motsatt seg alle tiltak mot drivhuseffekten som ikke har kommet inn under begrepet «no regret», det vil si tiltak som i alle tilfeller er samfunnsøkonomiske lønnsomme. President Bush har også inntil nylig betvilt det vitenskapelige underlaget for drivhusteorien. USA har i høyeste grad vært en bremsekloss i de internasjonale klimaforhandlingene. Særlig har den mektige stabssjefen, John Sununu, vært et hinder for konstruktiv deltakelse fra USAs side.

Atomavfall til Sellafield

Norske motstandere av et atomavfallsanlegg i Dounreay kan puste lettet ut, men er deretter trekke pusten igjen: Det blir trolig Sellafield som blir valgt som lokaliseringssted for et atomavfallslager i stedet for Dounreay.

GUNNAR BOLSTAD

Sellafield ligger betraktelig lenger unna Nordsjøen enn Dounreay, men eventuell forurensing til Irskesjøen vil likevel kunne bli ført til Nordsjøen og Norge.

Det er det britiske atomkraftselskapet UK Nirex som nå har bestemt seg for Sellafield, der halvparten av det britiske atomavfallet allerede blir lagret. Det er tidligere blitt påvist en sammenheng mellom leukemi og barn av menn som

arbeider på gjenvinningsanlegget i Sellafield.

Primitive stammer

UK Nirex må nå overbevise myndighetene om sikkerheten ved Sellafield. Geologien i området er kartlagt til en kostnad av 200 millioner kroner. Borehull ned til 1.600 meters dyp har ikke avdekket undergrunnsstrømmer som kunne umuliggjøre et anlegg, ifølge den administrerende direktøren i selskapet.

Som en del av sikkerhetsanalysene har Nirex blant annet også forutsett at Storbritannia kan bli invadert av primitive stammesamfunn om noen titu-

sener av år. Deponiet må konstrueres slik at det kan imøtekomme sikkerhetsstandarder til enhver tid. Derfor har Nirex vært nødt til kalkulere klimaendringer, radioaktiv spredning og altså ikke minst gjøre en kalkyle på hva slags briter som vil befolke øyriket en gang om 20.000 år. Nå kan man selvsagt spørre seg hva som eventuelt vil være årsaken til at det med tiden oppstår primitive stammesamfunn i den vestlige industrialiserte verden.

Selskapet finner det imidlertid nødvendig å understreke overfor Daily Telegraph at analysen utover de første titusen årene har liten troverdighet.

Milde vintre dreper delfiner

Spanske biologer mener at de milde vintrene er årsaken til at hundrevis, kanskje tusenvis, av stripete delfiner døde i Middelhavet sist sommer.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Lite regn på grunn av to milde vintre utløste matmangel for delfinene i Middelhavet. Regnet drar vanligvis med seg organisk materiale fra land og ut i havet. Dermed stimuleres produksjonen av næring.

Også vinden som kunne fått opp næringstoffer fra havdypet, uteble disse vintrene, sier biologen Alex Aguilar ved Barcelonas universitet til New Scientist.

Matmangelen fikk delfinene til å tære på fettreservene. Dermed ble giftig PCB som er blitt akkumulert i delfinenes fettvev, sluppet løs i blodsløpet. Alex Aguilar mener at PCB-forgiftningen og sulten til sammen svekket delfinene slik at de ble hardt rammet av to virus.

Under normale omstendigheter ville ikke delfinene bukket under på grunn av virusangrepet eller PCB-forgiftningen, men matmangelen forårsaket av det uvanlige klimaet gjorde utslaget. De spanske forskerne antyder dermed at det var drivhuseffekten tok knekken på delfinene.

Det er fortsatt usikkert hvor mange delfiner som døde ifjor sommer. Enkelte biologer antyder at for hver død delfin som blir skyllet i land, er ti delfiner døde. Også i år har enkelte delfiner blitt skylt i land langs den spanske kysten, men Aguilar mener at epidemien nå er over.

Invasjon av grønlandssel

Opp til flere tusen grønlandssel har kommet til norskekysten ved Vardø. Det er vanskelig å fastslå hva invasjonen skyldes.

De siste 10-12 årene har selinvasjonen vært et nesten årviss fenomen. Årsaken kan være at både torsken og lodda har tatt seg kraftig opp, men ingen kan fastslå hvorfor grønlandsselen trekker til kysten i store mengder.

Havets mekanisme er så ødelagt, at ingen med sikkerhet kan si hva invasjonen skyldes. Men jeg ber folk om å merke seg at det er grønlandssel det dreier seg om, så de ikke lar sin harme gå ut over kystselen, sier Gunnar Henriksen ved miljøavdelingen hos Fylkesmannen i Finnmark.

Vi har det mest i kjeften

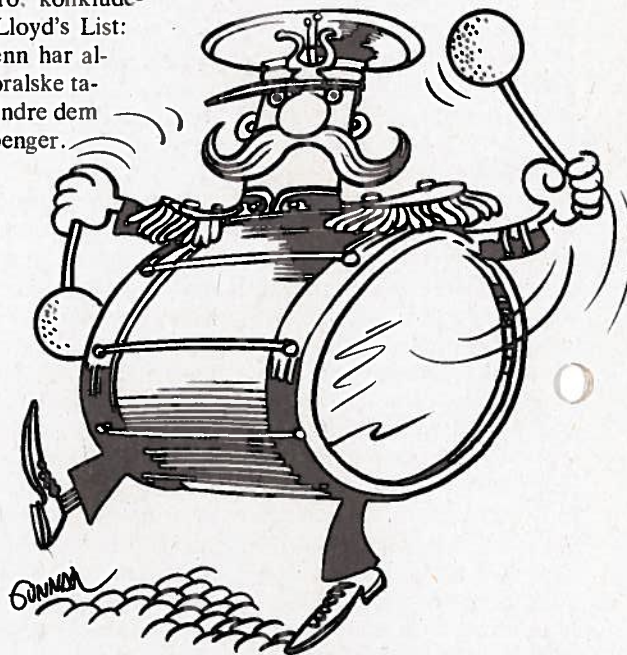
– Nordmenn har egentlig aldri latt moralske talemåter hindre dem i å tjene penger, skriver den britiske shippingavisen Lloyd's List. I en syrlig kommentarartikkelen fratas Norge enhver internasjonal ære.

Nordmenn liker å presentere seg som et rettskaffent folkelag, som et hakk bedre enn resten av verden når det gjelder deres engasjement i hjelpe andre, redde miljøet og liknende Gode Formål. Nordmennenes tilfredse selvilde har imidlertid fått enkelte sprekker i det siste, heter det i artikkelen.

Journalisten harselerer videre med det faktum at norske politikere og industrifolk nå vrir seg som åler for å kvitte seg med den nasjonale CO₂-målsetningen og drar spesielt fram forsøket på å lempe utslipp på norsk sokkel over på kundene i Europa.

Men oljeindustrien kan ta

det med ro, konkluderer altså Lloyd's List: – Nordmenn har aldri latt moralske talemåter hindre dem i å tjene penger.



MILJØPAKKE TRONDHEIM



– GJØR SOM MEF –

- Ta vare på naturen
- Senk forurensningene

MEF avdeling Sør-Trøndelag gjør entreprenørene enda bedre i stand til å utføre en god jobb.

ADK 1-kurs for vann og avløpsanlegg.



maskinentreprenørenes Forbund



LEINOS
Naturmaling

MODER JORD'S ØKOLOGISKE BYGGVAREMARKED A/S
St. Olavsgt. 13, 7012 Trondheim. Tlf. 07-514858 Fax.: 07-502155

NYE FORHANDLERE SØKES!!

Arkitekter som kan mest om...

INNEMILJØ,
beskriver og anbefaler LEINOS.

Bl.a. valgte arkitekt Bjørn Berge og byggherre Arne Abildgård i Smuthullet hjemmebakkeri, LEINOS til all overflatebehandling i NORGES FØRSTE ØKOLOGISKE YRKESBYGG

TENSIA 2000

Miljøvennlige
Rengjøringsmidler
Fjordgt. 46/48
7001 Trondheim

Miljøpris

Miljøpakke Trondheim deler ut to miljøpriser i 1991. Den ene går til en skole, skoleklasse(-r) eller lærer(-e). Den andre går til en frivillig organisasjon, en bedrift eller enkeltpersoner.

Prismottakerne må ha tatt initiativ til gode miljørettede tiltak eller gjennomført tiltak av spesiell betydning for miljøet i byen.

I 1990 gikk den ene miljøprisen til Vidarheim Treningsverkssted for sin innsats for å gjøre

Trondheim til en renere, tryggere og mer miljøvennlig by.

Den andre miljøprisen for 1990 gikk til Gråhallbarnens venner for god innsats for miljøvennlige transportløsninger.

Ønsker De næringslokaler sentralt i Trondheim?

Vi driver eiendomsforvaltning og tilbyr lokaler for:

- butikk
- kontor
- lager/produksjon

Prof Brochsg 6
7030 Trondheim
Tlf 07/54 02 22
Telefax 07/54 02 20



NÆRINGSBYGG

MILJØPAKKE TRONDHEIM



Miljøpakke Trondheim, MPT, er et samarbeidsprosjekt mellom staten, kommunen og befolkningen. Målsetningen er et bedre bysamfunn, med vekt på miljø, helse, trivsel og kultur.

INNSATSOMRÅDER

MPT ble startet opp høsten 1989 og vil gå til og med 1992. Følgende innsatsområder er prioritert:

1. Vannforurensning, Trondheimsfjorden, vassdragene
2. Naturvern, friluftsliv, kulturminner, kulturlandskap
3. Nærmiljø, helse, trivsel
4. Luftforurensning, støy (ENØK)
5. Avfall, gjenvinning
6. Byutvikling, bymiljø, Midtbyen

KLARE MÅLSETTINGER

For hver av disse seks innsatsområdene er det utarbeidet hovedmål og en rekke delmål. Målstrukturen er nøye gjennomtenkt og utarbeidet i samarbeid med Miljødep., (MD), Fylkesmannen i STL og Trondheim kommune. Det er nødvendig med et femti-talls prosjekter årlig for nå målssettingene.

FINANSIERING

MPT finansieres med tilskudd fra MD. I 1991 vil tilskuddene

nærme seg 30 mill. kr. hvor totalkostnadene er i overkant av 100 mill. kr., fordelt på nærmere 60 prosjekter. Selv om inns. omr. 2, naturvern, har de fleste prosjekter er det likevel prosjektene under vannforurensning, luftforurensning og avfall som tar mesteparten av pengene.

RESULTATER

Etter godt og vel ett år med MPT har en alt fått synlige og merkbare resultater. På vannforurensningssiden vil først arbeidet i kommende år merkes. Innenfor naturvern og friluftsliv har det blitt flere turstier, parkområder, lekeplasser og bedre muligheter til naturopplevelser. Selv om tilskuddene til nærmiljøtiltak har vært begrenset er det oppnådd gode resultater ved bl.a. prosjektene ved Hallset/Selsbakk, TOBB og Saupstad

bydel. På luftforurensningssiden har en store forventninger til bl.a. følgende prosjekter: Småbuss i storby, pilotruteoppbygg, veistøv, støy, gassbuss og deponigass.

UTFORDRINGER

MPT er et meningsfylt prøveprosjekt. Miljøoppgavene kan ikke løses bare av byråkratiet, MPT, og offentlige myndigheter. Alle må yte sin innsats. Det er nødvendig med et bredt samarbeid. Mottoet er derfor:

SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ.

Hilsen Plankordinator
Magnar Huseby

SKADEDYRKONROLL SERVICE

– for akutt og preventiv bekjempelse:

- Rotter
- Mus
- Insekter
- Kakerlakker
- Fluer
- Hussopp
- Treborrende insekter



Vi ivaretar miljøet på arbeidsplasser og offentlige plasser, til næringslivet, kommuner, landbruk, boligbyggelag og private husstander.

RING RENTOKIL FOR EN GRATIS INSPEKSJON!

Rentokil

SANITACT TOA-LETT OG HYGIENESERVICE

Spesialtillrettet service for næringslivet ifm.

- SANITACTBEHOLDERE for fjerning av brukt bind/tampong
- AIRFRESH luftrensere
- SÅPEDISPENSER
- TOALETSETETREKK
- BIND/TAMPONG AUTOMAT

Oslo: 02/72 05 55 – Stavanger: 04/88 05 60 – Trondheim 07/53 45 33 – Kristiansund: 073/76 755 – Bergen: 05/95 35 90 – Hamar: 065/29 737 – Tromsø 083/10 210



MILJØPAKKE TRONDHEIM



NTH har et bredt kursstilbud også i studieåret 1991/92. Be om kurskatalog og EEU-nytt. I EEU-nytt finner du de nyeste kursene nærmere beskrevet.

- **Sol, energi og arkitektur**
21.-24. oktober, 25.-28. november 1991 i Trondheim
- **Miljøforurensing fra marin virksomhet**
11.-16. november 1991 i Oslo
- **Miljø og veg: planlegging, bygging og drift**
7.-11. oktober, 11.-15. november 1991 ved NTH
- **Inneklima**
7.-11. oktober, 4.-8. november 1991 ved NTH
- **Luftforurensing**
14.-18. oktober, 18.-22. november 1991 ved NTH

Vennligst send nærmere informasjon

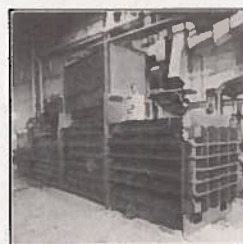
Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

Sendes til:
Stiftelsen for etter- og videreutdanning
ved NTH, 7034 TRONDHEIM
Telefon: 07 - 59 52 66 Telefax: 07 - 51 72 26

EEU-kurs
Eksamensrettet
etterutdanning



Hydraulisk avfallspresse



SERVI HYDRAULIKK AS
7005 TRONDHEIM
Tlf: 07/53 15 60 Fax: 07/52 14 16

Hvordan håndterer din kommune avfallsproblemerne

SERVI 50B Avfallspresse gjør det enklere å følge forskriftene. SERVI 50B komprimerer 1 tonn avfall til baller på 0,9x1x1,5 m. Det gir enklere behandling, man sparer plass og trenger mindre dekkmasse ved deponering. Videre unngås forurensning og tilhold av fugler på avfallsplassen. SERVI 50B har høy kapasitet og er velegnet for kommuner med opptil 12.000 innbyggere. På forespørsel kan skaffes en nøytral SINTEF-rapport som omhandler bruk av SERVI 50B.

Ta kontakt for nærmere informasjon!

Bruk hode Redd vår klode

*Hilsen
Trondheims befolkning*



NORSKE MEIERIER



LEANGEN STORMARKED A.S.
THONNING OWESENS GT. 31 - 7044 TRONDHEIM



TRONDHEIM KOMMUNE
Teknisk Avdeling

DRIKKEVANN – EN PRIORITERT RESSURS

Jonsvatnet skal bli renere – Aksjon Litlvatnet

Jonsvatnet består av 3 vatn – Storvatnet, Litlvatnet og Kilvatnet – og er utpekt som framtidig hovedvannkilde for Trondheim og Malvik.

Litlvatnet er påvirket av forurensninger fra landbruk og bebyggelse.

Kommunen har iverksatt AKSJON LITLVATNET hvor målsettingen er å redusere nærings-salttilførselene med 30 % i løpet av 1992, og oppnå drikkevannskvalitet i Litlvatnet innen 1997.



MILJØPAKKE TRONDHEIM



NORSPENN

Nordenfjeldske Spennbetong AS
Postboks 6054 - 7003 Trondheim • Tlf: 07 96 7815
Postboks 4 - 7611 Verdal • Tlf: 076 79 400

RÅDGIVENDE INGENIØRER I BYGGTEKNIKK MRIF
EIVEGATEN 5B
7000 TRONDHEIM
Tlf: (07) 52 55 11

SIVILINGENIØR KARL KNUDSEN AS



**Strindheim
Trykkeri**



Notis A.S.
7004 Trondheim
Tlf: 07-92 12 22
– Brukervennlig programvare –
Spesialister i Windows programmering



SØR-TRØNDELAG BONDELAG
Kongens gt. 30 - 7012 Trondheim

A&V ÅSMUL A/S

Autorisert
byggmesterfirma
Granvn. 36,
7058 Jakobsli

STUDENTSAMSKIPNADEN I TRONDHEIM
ADMINISTRASJONEN



**TRONDHEIM
OMLAND FISKEADMINISTRASJON**
Postboks 917 - 7001 Trondheim

AMADEUS REKLAME

Erling Skakkesgt. 2,
7013 Trondheim
Tlf.: 07-51 60 40

Trondheim Havn

Pir-Senteret, 7005 TRONDHEIM
Tlf. 07 - 528015 • Telefax 07 - 509480
Bankgiro 8601.06.24438 • Postgiro 5 92 01 11

Produksjon av lydkassetter



KASSETTFABRIKKEN A/S
Vestre Rosta 78,
7075 Tiller
Tlf.: 07-88 93 44
Fax: 07-88 14 02

STATENS NÆRINGSMIDDEL- TEKNISKE HØGSKOLE



**SØR-TRØNDELAG
FYLKESKOMMUNE
SAMFERDSELS-
ADMINISTRASJONEN**

Fylkeskommunen v/samferdselsadministrasjonen har bl.a. ansvaret for:

- utarbeidelse og oppfølging av løpende samferdselsplan for fylket
- Transportplan for Trondheimsregionen
- tilskudd til lokale bil-, båt- og ferjeruter (fylkesferjer)
- skoleskyss
- løyver for gods- og persontransport
- ruteplaner og takster
- transporttjeneste for funksjonshemmede
- samordning av syketransport

Nasjonale og internasjonale selskaper og institusjoner velger SEATEX produkter og systemløsninger. SEATEX representerer det ypperste innen norsk teknologi og kompetanse.

SEATEX er i dag et av Norges ledende selskaper når det gjelder leveranser til oljeindustrien av avanserte systemer for:

- Undervannsinspeksjon- og oppmåling basert på laserteknologi.
- Satellitt navigasjon/posisjonering basert på avansert anvendelse av Global Positioning System (GPS).
- Oseanografisk miljøovervåking og datainnsamling.

SEATEX AS utfører også, med basis i sin tverrfaglige bredde og ovennevnte kompetanseområder:

- prototypeutviklingsoppdrag
- engineeringoppdrag samt
- konsulenttjenester



SEATEX AS, Pirsenteret, 7005 Trondheim
Tlf.: (07) 54 55 00 - Fax: (07) 51 50 20
AVD.KONTOR: O.H: Bangs vei 54-58, 1322 Høvik
Tlf.: (02) 12 43 20 - Fax: (02) 12 43 38



MILJØPAKKE TRONDHEIM



TUN-HUS GRUPPEN A/S

PB 400
7601 LEVANGER
Tlf.: 076/13 500

ELEKTORÅDGIVERNE DIN RÅDGIVER INNEN MILJØ OG SIKKERHET

IGP AS med ca 150 ansatte og en rekke kontorer over hele landet er landets største og ledende uavhengige elektrotekniske rådgivende ingeniørfirma. IGP AS har god innsikt i gjeldende forskrifter og bred erfaring i å utarbeide kostnadseffektive løsninger innen fagområder som berører miljø og sikkerhet. Innen miljø og sikkerhet utfører IGP AS rådgiving og prosjektering innen:

Kvalitetssikring og internkontroll
Elektroteknikk
Automatisering av VA-anlegg
Brannsikring
Støykartlegging og vurdering
Lysplanlegging
Sikkerhetsplanlegging
Akustikk
Om du har oppgaver innen miljø og sikkerhet, kontakt din miljø og sikkerhetsrådgiver IGP AS.



Oslo, Tønsberg, Kristiansund, Grimstad, Stord, Bergen, Molde, Kristiansund N, Trondheim, Sjørdal, Levanger, Harstad, Tromsø, Alta, Kirkenes.

IGP/AS
INGENIØR



☐ Ja, jeg ønsker ytterligere opplysninger om rådgivning innen miljø og sikkerhet.

Navn:

Firma:

Postnr./sted:

Tlf.:

Sendes: IGP AS
Postboks 2564
7001 Trondheim, Tlf. 07-89 58 00, Telefax 07-89 58 89

Tenk miljø – husk Skvett'n

I Trondheim kan alle som vil være miljøbevisste ta hånd om miljøfarlig avfall gjennom Skvett'n-kampanjen. Alle husstander har fått Miljøesken. Totalt finnes det 11 Miljøstasjoner i kommunen.

Skvett'n-kampanjen er Norges mest komplette system for innsamling av miljøfarlig avfall.

Vi har levert hele Informasjonspakker og har stått "fadder" for Skvett'n-systemet i 28 kommuner i Norge.



TrioMedia

Byrå for markedsføring og informasjon
Boks 499 7801 Namsos - Tlf. (077) 71 700

Ranheim – en miljøfaktor i norsk industri

Vi bruker hvert år 65.000 tonn resirkulert papir som råstoff for nye papirprodukter.



**Ranheim
Papirfabrikk a/s**

N-7053 Ranheim
Telefon (07) 57 15 11
Telex 55061 kraft n
Telefax h.ktr. (07) 57 40 41



MILJØPAKKE TRONDHEIM

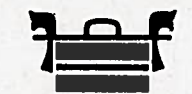


LANDTEKNIKK A/S



NVE
NORGES VASSDRAGS-
OG ENERGIVERK
Region Midt-Norge
V. Rosten 81, 7075 Tiller
Tlf.: 07-84-78-30

rett
rundt
hjørnet



Trøndelag Meieri

TRONDHEIM HANDEL OG KONTOR



TRONDHEIM
REPRO A/S

Ta tak i våre polyetylen
bæreposer. Da tar også
du et tak for miljøet.

Felix Rasmussen
EMBALLASERINDUSTRI

NORSK
MEDISINALDEPOT

**ROALD RØ
MUREMESTER A/S**

Postboks 4400
7011 Trondheim
Tlf: 07/53 56 01

TRONDHEIM
INGENIØRHØGSKOLE
**Vern naturen
og miljøet!**

Teknolakk A/S
PB 4026 Seljebakk
7002 Trondheim



TRONDHEIM
ELEKTRISITETSVERK



Vår målsetting i samfunnets tjeneste:

- Tilstrekkelig og sikker energiforsyning.
- Et produksjons- og fordelingssystem som gir rimeligst mulig energipris til forbruker.
- En teknisk-økonomisk forsvarlig grad av fleksibilitet i bruk av energibærere.
- Bruk av avfall og andre lokale energiresurser.
- Energiøkonomisering så langt dette er lønnsomt.

Vasskraft i Nea-Nidelva og Orkla:
715 MW – 2858 GWh/år.
– Varmekraft i Trondheim: 35 MW.
– Fjernvarme i Trondheim:
2x13 MW avfallsforbrenning,
3x20 MW elektrokjeler,
5x10 MW oljekjeler – 230 GWh/år.

**MED BREDERE FAGKOMPETANSE
TIL TJENESTE FOR 80.000 ABONNENTER!**



LILLEBY METALL AS
En miljøvennlig bedrift

- Vi leverer høyren ferrosilicium som brukes av verdens ledende produsenter av blikk til transformatorer med lave tap. Dette er i videste forstand global ENØK.
- På grunn av ekstreme krav til råstoffene, brukes råmaterialer som gir 1/3 lavere utslipp av CO2 enn det normale ved produksjon av ferrosilicium.
- Lilleby Metall gjenvinner energi og leverer fjervarme som kan erstatte 5000 tonn olje. Omregnet til CO2 tilsvarer det utslippet fra 10 % av Trondheims bilpark.
- Et smelteverk er tungindustri som kan belaste naboene med noe støy og støv. Men skal verket kunne levere fjernvarme, må det ligge nær sine kunder.
- Lilleby Metall har fått to miljøvernpriser

		
 SØR-TRØNDELAG SKOGEIERFORENING Brønnøysletta 168, 7048 Trondheim	Tenker du på miljøet? I så fall anbefaler vi å reise med våre komfortable flybussar til og fra Trondheim Lufthavn. La hele reisen bli en hyggelig opplevelse. Velkommen ombord!	Discovery CHANNEL Bevarer naturen på film! RING 07/84 77 00 I DAG! TBK Kabel-TV
 STIES STIES TERMO-TRANSPORT A/S	 S.A.S. og Braathen's S.A.F.E.  A/S Klæburuten KOMFORT-KVALITET-SERVICE	 LANDSKAPSARKITEKT MNLA HANS I. KJÆREM Kongens gt. 49, N 7012 Trondheim Tlf. +47 7 52 90 20 - Fax +47 7 52 81 14 - Mobil 090 89 853
 ALLIS MINERAL SYSTEMS SVEDALA-ARBRA SVEDALA-ARBRA A/S, FRYSJAVN 37, 0803 OSLO Tlf. +47 2 23 50 82 - Fax +47 2 23 51 84 - TELEX 76 950 S AOSL N	FIN NATUR - OGSÅ PÅ KINO - nå med rabattordning <i>Trondheim Kinematografer</i>	
Miljøvennlige motorer - Naturgass for drift av tunge kjøretøy - VI HAR TEKNOLOGIEN - CYLINDER SERVICE 7005 Trondheim Tlf.: 07-52-95-45	TRONOS AKTIETRYKKERIET TRONDHEIM	
 TRONDHEIM KOMMUNE AVDELING FOR KIRKE, KULTUR OG FRITID Anleggskontoret i avdeling kirke, kultur og fritid i Trondheim kommune • står for drift av kirker og kirkegårder • sikrer og tilrettelegger nødvendige arealer og anlegg for variert friluftsliv, mosjon, idrett, lek og opphold • skjønner kommunens skog- og naturområder til beste for miljø- og naturvern, dyreliv og friluftsliv. Takk til miljøpakke Trondheim for fruktbart samarbeid!	 spets Consulting Group Rådgivende ingeniører i VVS	PROSJEKTERING TRONDHEIM - VADSØ Rådg.ingeniører Bygg - og VAR- teknikk
Geologi og miljø Kunnskaper om de geologiske forhold øker muligheten til å finne gode løsninger innen ■ naturressurser ■ drikkevannsforsyning ■ avfallsbehandling ■ miljøovervåking ■ beskyttelse av verneverdig naturmiljø	KoBetong as Vår moderne datastyrte betongstasjon produserer betong av høy kvalitet. FERDIGBETONG BETONGELEMENTER . BETONGPUMPER TRANSPORT . FORSKALINGSLEIE Tlf. (07) 88 82 11 Telefax (07) 88 92 29 Østre rosten 80, 7075 Tiller	
 NGU NORGES GEOLOGISKE UNDERSØKELSE Leiv Eirikssons vei 39, Postboks 3006 - Lade, 7002 Trondheim Tlf.: (07) 90 40 11. Telefax: (07) 92 16 20	 SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ	TENK NATURVERN


TRONDHEIMSPAKKEN - ET ANNERLEDES VEIPROSJEKT Det er slutt på den tida vi bygde veier på bilstenes premisser. I Trondheim skal derimot bilistene betale for miljøtiltak. Hver femte krone bilistene skal betale i bomringen går til å bedre miljøet i byen. Det er satt i verk tre tiltak: • Kollektivfelt langs hovedveiene gjør kollektivtrafikken mer attraktiv • Gangveier og sykkelstier bygges slik at byen får et sammenhengende veinett også for myke trafikanter • Midtbyen rustes opp slik at det blir trivselig å være der. Resten av bompengene går til nye hovedveger. Også her står miljøet i sentrum. Med de nye hovedveiene kan vi avlaste boligområdene for gjennomgangstrafikk.  Et samarbeidsprosjekt mellom Trondheim kommune og Statens Vegvesen i Sør-Trøndelag
<i>Sammen om et bedre miljø!</i>
OCEANOR - når havmiljøet teller OCEANOR fokuserer på det marine miljø - ikke bare i norske farvann, men også i europeiske, asiatiske og amerikanske farvann. Gjennom miljøovervåking, miljøvarsling og konsekvensutredninger betjener vi de som • forvalter våre marine ressurser (både nasjonalt og internasjonalt) • driver eller er tilknyttet fiske, oppdrett av fisk eller annen kultivering av havet • bygger eller er etablert på havet (oljeinstallasjoner, flytebroer, terminaler, vegfyllinger, havner) • utnytter havets og kystens rekreasjonskvaliteter • tar bølgeenergi eller termisk energi ut av havet • bruker havet som transportvei På samme måte som vi er avhengig av miljøet i havet tilfører de ulike aktiviteter havet avfallsstoffer. OCEANOR overvåker og vurderer miljøeffekter av slike utslipp og utarbeider daglige miljøvarsler. OCEANOR tar havet på pulsen ADRESSE: Pirsenteret, 7005 Trondheim, TELEFON: 07-525050, TELEFAX: 07-525033, TELEX 55400 ocean-n

Miljøverksted 1991:

Velkommen til Utøya!

Helga 7.-9. juni samles topppolitikere, EF-eksperer, artister, Blekkulf og mange miljøfagfolk på Utøya i Tyrifjorden. Her skal de underholde store og små miljøvernere – på Naturvernforbundets Miljøverksted 1991.

Valgkampstart

Årets valgkamp starter på Utøya. Torbjørn Berntsen, Kaci Kullmann Five, Anne Enger Lahnstein, Pål Atle Skjervengen, Erik Solheim og Kjell Magne Bondevik møtes til duell.

Miljø-musikk

Geir Lystrup, Hanne Krogh, Bjelleklang og lokale kulturkrefter skal sørge for at det – også musikalsk – skal svinge på naturvernforbundets hittil største arrangement.

EF

Naturvernforbundet skal avklare sitt EF-syn. Det skjer etter lange og grundige debatter – og intens lobbyvirksomhet overfor de av deltakerne som også er landsmøtedelegater. Søndag 9. juni er Naturvernforbundets EF-standpunkt klart.

Blekkulf

Miljøverkstedet er en familieir og Blekkulf er en selvskreven deltaker. Medlem-

me av Blekkulfs miljødetektiver har sitt eget program på Utøya, foruten detektivvirksomhet blir det natursti, tegne- og malekonkurranse, eventyr og sang.

Praktisk miljøvern

Gode miljøvernere trenger også praktiske kunnskaper. Materiellproduksjon, tale- og debatteknikk, media og aksjonisme er noen av kurstilbudene under Miljøverkstedet. Bembo Davies, kjent fra Bergens-konferansen, skal lære deltakerne å bruke teater i miljøkampen. For de som lurerr blir det også en orientering om Miljøheimvernet.

Faglig skoling

Stikkord for den faglige delen av programmet er kildesortering og kompostering, klima, barskogsvern, Øst-Europa, regnskog, økonomi, jordbruk og miljøbyråkratiet.

Praktiske opplysninger

Utøya ligger 40 km fra Oslo

og 20 km fra Hønefoss. Det går buss fra Oslo hver time. Miljøverkstedet er åpent for alle interesserte og koster 450 kroner. Inkludert i prisen er teltplass, middag og adgang til alle aktivitetene. Barneprisen er 200 kroner. Ikke-medlemmer av Naturvernforbundet betaler 550/300 kroner. Utøya har også et begrenset antall sengeplasser for de som gjerne vil unngå teltlivet. Påmeldingsfristen er 1. juni. Straks etter påmelding vil du få tilsendt program og flere praktiske opplysninger.

Dagsbesøkende

Det er også anledning til å komme på dagsbesøk til Miljøverkstedet. En dag koster 40/20 eller 50/25 kroner. Dagsbesøkende trenger ikke melde seg på forhånd, men må gjerne bestille programmet.

Velkommen!



Torbjørn Berntsen
kommer



Hanne Krogh kommer



Kaci Kullmann Five
kommer



Geir Lystrup kommer

Ja, jeg kommer!

Navn: _____

Adr: _____

Medlem/ikke-medlem/Barn/voksen

Ja, jeg kommer også!

Navn: _____

Adr: _____

Medlem/ikke-medlem/Barn/voksen

Bruk gjerne eget ark hvis du vil ta med hele familien!

Påmelding sendes

NATURVERNFORBUNDET

Boks 2113 Grunerløkka · 0505 Oslo 5

Tlf: 02 71 55 20 · Fax: 02 71 56 40 · innen 1. juni